

Suvestinė redakcija nuo 2008-01-01 iki 2014-11-07

Nutarimas paskelbtas: Žin. 2002, Nr. [26-930](#), i. k. 1021100NUTA00000320

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

DĖL POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ BEI JŲ ŠEIMŲ NARIŲ SUGRĮŽIMO Į LIETUVĄ 2002–2007 METŲ PROGRAMOS IR GYVENAMŲJŲ PATALPŲ SUTEIKIMO NUOMOS PAGRINDAIS GRĮŽTANTIEMS Į LIETUVĄ NUOLAT GYVENTI POLITINIAMS KALINIAMS IR TREMTINIAMS BEI JŲ ŠEIMŲ NARIAMS TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO

2002 m. kovo 5 d. Nr. 320
Vilnius

Pakeistas teisės akto pavadinimas:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Patvirtinti pridedamas:

1.1. Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002–2007 metų programą;

1.2. Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos aprašą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

2. Nustatyti, kad šiuo nutarimu patvirtintos Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002–2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos aprašo nuostatos taikomos politinių kalinių ir tremtinių vaikams, įrašytiems į savivaldybių grįžtančių asmenų, pageidaujančių nuomos pagrindais apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, sąrašus, iki šio nutarimo įsigaliojimo, nereikalaujant Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išduotų nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinio statuso pažymėjimų.

Papildyta punktu:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

3. Pripažinti netekusiais galios:

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

3.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. sausio 11 d. nutarimo Nr. 19 „Dėl politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą bei aprūpinimo butais ir darbu Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos metmenų“ (Žin., 1992, Nr. 11-286; 1994, Nr. 76-1439) 4 punktą;

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

3.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. lapkričio 27 d. nutarimą Nr. 1294 „Dėl grįžtančių į Lietuvą reabilituotų politinių kalinių ir tremtinių šeimų aprūpinimo būstu“ (Žin., 1997, Nr. 109-2774).

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [207](#), 2004-02-23, *Žin.*, 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

MINISTRAS PIRMININKAS

ALGIRDAS BRAZAUSKAS

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRĖ

VILJA BLINKEVIČIŪTĖ

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. kovo 5 d. nutarimu Nr. 320

POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ BEI JŲ ŠEIMŲ NARIŲ SUGRĮŽIMO Į LIETUVĄ 2002–2007 METŲ PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šioje programoje numatyta valstybės parama okupacijų metais neteisėtai represuotiems asmenims ir jų vaikų šeimoms – sudaryti jiems sąlygas sugrįžti nuolat gyventi į Lietuvą ir integruotis į šalies gyvenimą.

2. Šioje programoje numatyta valstybės parama naudotis turi teisę Lietuvos Respublikos piliečiai ir asmenys, išsaugoję teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę, su savo šeimos nariais grįžtantys ar grįžę po 1990 m. kovo 11 d. nuolat gyventi į Lietuvą iš buvusios SSRS teritorijos (toliau vadinama – grįžtantys asmenys):

2.1. politiniai kaliniai ir tremtiniai, kurie pagal Lietuvos Respublikos asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atkūrimo įstatymą (Žin., 1990, Nr. 14-386; 1998, Nr. 28-729) yra paskelbti nekaltais Lietuvos Respublikai ir kuriems atkuriamos visos jų pilietinės teisės;

2.2. asmenų, nurodytų 2.1 punkte, vaikai, kuriems pagal Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymą (Žin., 1997, Nr. 66-1609) yra pripažintas nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinis statusas.

3. Grįžtančio asmens šeimos nariai yra kartu gyvenantys jo tėvai, sutuoktinis, jų vaikai (įvaikiai) iki 18 metų, taip pat vyresni kaip 18 metų – viengungiai, jeigu jie yra mokymo įstaigų dieninių skyrių moksleiviai ir studentai.

II. SITUACIJOS ANALIZĖ

4. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro duomenimis, okupaciniu laikotarpiu neteisėtai represuota apie 300–500 tūkstančių Lietuvos gyventojų. Daugelis jų žuvo lageriuose, o išlikusiems ilgus metus buvo uždrausta grįžti į Lietuvą. Nors represuoti asmenys į Lietuvą grįžti pradėjo 1956 metais, šiuo metu buvusios SSRS teritorijoje gyvena tūkstančiai buvusių tremtinių ir jų palikuonių. Nemaža jų dalis verčiasi ypač sunkiai dėl pokomunistinių valstybių ekonomikos nuosmukio, karo veiksmų ir kitų nepalankių aplinkybių.

5. Atkūrus 1990 m. kovo 11 d. Lietuvos nepriklausomybę, Lietuvos Respublikos Vyriausybė ėmėsi spręsti politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių grįžimo į Lietuvą klausimą. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. sausio 11 d. nutarime Nr. 19 „Dėl politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą bei aprūpinimo butais ir darbu Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos metmenų“ (Žin., 1992, Nr. 11-286) numatytos priemonės, užtikrinančios grįžtančių asmenų gyvybiškai svarbių poreikių tenkinimą. Pastarąjį dešimtmetį grįžti pareiškė norą per du tūkstančius šeimų. Jau didesnė dalis jų pasinaudojo valstybės teikiama parama ir persikėlė nuolat gyventi į Lietuvą.

6. Numatytų priemonių įgyvendinimą organizuoja ir koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir socialinės apsaugos ir darbo ministro sudaroma nuolatinė tarpžinybinė komisija (toliau vadinama – Komisija), kurią sudaro Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Finansų ministerijos, Lietuvos savivaldybių asociacijos ir asociacijos Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių bendrijos atstovai. Komisijos personalinę sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina socialinės apsaugos ir darbo ministras.

Būtina spręsti Lietuvos Respublikos piliečių ir asmenų, išsaugojusių teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę, su savo šeimos nariais įstatymų nustatyta tvarka atvykusių gyventi į Lietuvą, būsto, darbo, pensinio aprūpinimo klausimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

III. VALSTYBĖS PARAMA

Valstybės parama apsirūpinti būstu

7. Svarbiausia represuotų asmenų šeimoms – galimybė apsirūpinti būstu Lietuvoje. Tam reikia daugiausia investicijų.

8. Gyvenamąsias patalpas, įgytas už Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas, grįžtantiems asmenims savivaldybės išnuomoja teisės aktų nustatyta tvarka. Dažniausiai grįžtantys asmenys pageidauja nuomotis savivaldybių gyvenamąsias patalpas. Grįžtantys asmenys turi teisę pasirinkti nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvoje, kadangi Lietuvos Respublikos Konstitucija, įstatymai ir kiti teisės aktai nenumato apribojimų. Pateikę visus reikiamus dokumentus, grįžtantys asmenys nustatytą tvarka įregistruojami atitinkamoje savivaldybėje. Savivaldybėse sudaryti atskiri grįžtančių asmenų, neturinčių galimybės savo lėšomis apsirūpinti gyvenamuoju plotu Lietuvoje ir norinčių sugrįžti nuolat gyventi į Tėvynę, sąrašai – nuomoti valstybės lėšomis įgytus butus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

9. 1992 metais 250 grįžtančių asmenų šeimų nustatytą tvarka pageidavo nuomoti valstybės lėšomis įgytus butus, kasmet jų daugėjo, ir 2001 metų pradžioje jau buvo 948 tokios šeimos. Visą šį laiką buvo skiriamos atitinkamos lėšos grįžtančių asmenų butams įgyti, tačiau norinčiųjų nuomotis savivaldybių butus daugėjo kur kas sparčiau, negu buvo įgyjama ir nuomojama butų.

10. Savivaldybių nuomojami butai grįžtantiems asmenims įgyjami iš šiam tikslui skiriamų valstybės investicijų lėšų. Nuo 1992 metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžete kasmet numatomos lėšos grįžtančių asmenų butams statyti ir pirkti. Nuo 1997 metų Europos Tarybos vystymo bankas (iki 2000 metų – Europos Tarybos socialinio vystymo fondas) Lietuvai teikia lengvatinėmis sąlygomis paskolą grįžtančių asmenų aprūpinimą gyvenamuoju plotu iš dalies finansuoti. Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ir šio banko pasirašytą susitarimą numatyta gauti 12,5 mln. JAV dolerių (50 mln. litų) paskolą. Paskola sudarys 37 procentus visų investicijų, skiriamų grįžtančius asmenis aprūpinti būstu, ir bus grąžinama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto.

11. 1992–2001 metais grįžtančių asmenų būsto problemoms spręsti iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto, Privatizavimo fondo ir Europos Tarybos vystymo banko skirta (ir panaudota) 60,2 mln. litų. Už šias lėšas būstu aprūpintos 1426 grįžtančių asmenų šeimos; 1995 metais įrengti 80 vietų globos namai „Tremtinių namai“; 1997 metais įrengtas 60 butų grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punktas.

12. 1992–1993 metais grįžtančių asmenų butams įgyti skirtomis lėšomis buvo statomi nauji butai. Kasmet statybos brango, dažnai buvo ilgam stabdomos, todėl siekiant racionaliau naudoti lėšas nuo 1994 metų Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais suteikta galimybė butus grįžtantiems asmenims ne tik statyti, bet ir pirkti. Taip siekiama išlaikyti grįžtančių asmenų šeimų aprūpinimo butais tempą (apie šimtą butų per metus), nes perkamų nenaujų butų kainos kur kas mažesnės nei naujų.

Valstybės parama persikėlimui ir socialinei integracijai

13. Valstybės parama grįžtantiems asmenims persikelti ir socialinei jų integracijai skiriama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų, kasmet numatomų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos biudžete politiniams kaliniams, tremtiniams bei jų šeimų nariams grįžti į Lietuvą, aprūpinti juos butais ir socialinei paramai jiems teikti. Socialinė parama grįžtantiems asmenims teikiama vadovaujantis socialinės apsaugos ir darbo ministro 2002 m. lapkričio 21 d. įsakymu Nr. 151 „Dėl Valstybės paramos persikėlimui ir socialinei integracijai priemonių teikimo

grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kalinams ir tremtiniam bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. 114-5111). 1992–1993 metais buvo dengiamos tik persikėlimo išlaidos. Nuo 1994 metų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos biudžete kasmet numatomos Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos leidžia jiems teikti platesnę socialinę paramą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

14. Socialinė parama skiriama:

14.1. grįžtantiems asmenims:

14.1.1. persikėlimo išlaidoms padengti;

14.1.2. vienkartinėms įsikūrimo pašalpoms išmokėti;

14.1.3. paramai buvusios SSRS teritorijoje nuolat gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams – pensinio amžiaus asmenims ir asmenims su negale teikti;

14.2. lietuvių kalbos kursams finansuoti;

14.3. neįgalių grįžtančių asmenų parvežimo į Lietuvą išlaidoms padengti;

14.4. finansinei paramai grįžtančių asmenų mokyklinio amžiaus vaikų vasaros poilsio stovykloms ir Vilniaus vidurinei internatinei mokyklai „Lietuvių namai“ teikti, kad gerėtų šios mokyklos moksleivių buities sąlygos ir būtų organizuojami kultūriniai renginiai ir priemonės;

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

14.5. finansinei paramai lietuvių bendruomenėms, įsteigtoms buvusios SSRS teritorijos kalinimo ir tremties vietovėse, tremtinių organizacijoms teikti;

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

14.6. finansinei paramai, skirtai represuotų asmenų, mirusių ar žuvusių buvusios SSRS teritorijos kalinimo ir tremties vietovėse, palaikams į Lietuvą parvežti, teikti;

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

14.7. grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkto gyventojų mokesčių už šilumos energiją išlaidoms iš dalies padengti ir šio punkto ūkinės veiklos išlaidoms padengti.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

14.8. už profesinės kvalifikacijos arba perkvalifikavimo kursus sumokėti.

Papildyta punktu:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

15. Persikėlimo išlaidos padengiamos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus, remiantis oficialiu Lietuvos ir užsienio valstybių valiutų kursu, galiojusi išlaidų padarymo dieną. Persikėlimo išlaidos padengiamos vieną kartą, persikėlus nuolat gyventi į Lietuvą visai grįžtančio asmens šeimai. Prie persikėlimo išlaidų priskiriama: kelionės keleiviniu traukiniu, lėktuvu ir autotransporto priemone bilietų kaina (tiesiu maršrutu nuo paskutinės nuolatinės gyvenamosios vietos už Lietuvos ribų iki gyvenamosios vietos Lietuvoje); asmeninių buities daiktų gabenimo krovininiais traukiniais arba autotransporto priemonėmis išlaidos (jeigu persikelia vienas asmuo, apmokama už pervežimą daiktų, kurių svoris iki 5 tonų, jeigu šeima – iki 10 tonų); kitos persikėlimo išlaidos (mokestis už vizų, asmens dokumentų išdavimą, vertėjo paslaugas). Asmeninių daiktų draudimo išlaidos neatlyginamos.

16. Vienkartinės įsikūrimo pašalpos dydis vienam suaugusiam grįžusio asmens šeimos nariui – iki 3500 litų, vaikui (iki 18 metų) – iki 2500 litų. Ligos (pagal sąrašą lėtinių ligų, kurių sunkiomis formomis sergantiems asmenims suteikiama teisė į valstybės paramą pagal Lietuvos

Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti įstatymą, patvirtintą sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 8 d. įsakymu Nr. V-481 (Žin., 2003, Nr. 81-3719), šeimos narių mirties, nelaimingo atsitikimo (avarijos, apiplėšimo ir panašiai), stichinės nelaimės (gaisro, potvynio ir panašiai) atvejais, pateikus tai įrodančius dokumentus, gali būti išmokėta papildoma vienkartinė pašalpa. Vienkartinės įsikūrimo pašalpos dydis nustatomas atsižvelgiant į grįžtančių asmenų socialinei paramai skiriamas Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšas, nevirsijant šiame punkte nurodytą dydžių.

Punkto pakeitimai:

Nr. [997](#), 2005-09-13, Žin., 2005, Nr. 112-4086 (2005-09-17), i. k. 1051100NUTA00000997

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

17. Lietuvių kalbos grįžtantys asmenys už valstybės paramos lėšas pradėti mokytį nuo 1994 metų. Tuo rūpinasi Švietimo ir mokslo ministerijos Pedagogų profesinės raidos centras. Per keletą metų sukurta tam tikra mokymo sistema, padedanti grįžtantiems asmenims ne tik mokytis lietuvių kalbos, bet ir susipažinti su Lietuvos Respublikos Konstitucija, integruotis į visuomenės gyvenimą. Geras lietuvių kalbos mokėjimas šiems asmenims yra ir adaptavimosi bei integravimosi pagrindas, kadangi nelietuviškas mokyklas baigę asmenys, turintys jų pareigybėms nustatytas atitinkamas kalbos mokėjimo kvalifikacines kategorijas (I, II ar III), turi didesnę galimybę įsidarbinti. Grįžtantys asmenys gali įgyti I, II arba III kvalifikacines kalbos mokėjimo kategorijas, kurių reikia profesinei veiklai. Neretai asmenys, baigę kursus, po kurio laiko vėl pageidauja pasitobulinti arba įgyti specialių, jų darbui reikalingų įgūdžių. Grįžtantys asmenys mokosi ne tik Vilniuje, bet ir Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, kitose vietovėse. Grįžtantys asmenys lietuvių kalbos mokosi ir suaugusiųjų mokymo centruose (Kaune, Klaipėdoje, Visagine, Šalčininkuose, Vilniaus rajone). Lietuvių kalbos kursų rengimo išlaidos padengiamos pagal sudarytas sutartis, pateiktus jų baigimo pažymėjimus ir kitus dokumentus.

Nuo 2004 m. kovo 1 d. grįžtantys asmenys lietuvių kalbos mokomi ir valstybinės kalbos mokėjimo kategorijos jiems pripažįstamos vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. gruodžio 24 d. nutarimu Nr. 1688 „Dėl valstybinės kalbos mokėjimo kategorijų patvirtinimo ir įgyvendinimo“ (Žin., 2003, Nr. 123-5618)

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

18. Padengiamos neįgalių (senų, vienišų ir ligotų) grįžtančių asmenų parvežimo į Lietuvą išlaidos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus (papildomai apmokamos ne daugiau kaip vieno lydinčio asmens išlaidos).

19. Politinių kalinių ir tremtinių palaikų parvežimo iš buvusios SSRS teritorijos į Lietuvą išlaidos padengiamos pagal pateiktus jas patvirtinančius dokumentus (papildomai apmokamos ne daugiau kaip dviejų lydinčių asmenų išlaidos).

20. Buvusios SSRS teritorijoje nuolat gyvenantiems Lietuvos Respublikos piliečiams (pensinio amžiaus asmenims, asmenims su negale), norintiems grįžti į Lietuvą ir įrašytiems į savivaldybių sudaromus grįžtančių asmenų sąrašus butui išsinuomoti, gali būti skiriama iki 1000 litų vienkartinė pašalpa, kai jie laikinai atvyksta į Lietuvą spręsti klausimų, susijusių su buto nuoma, pensiniu aprūpinimu, gydymu.

21. Grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkto šilumos energijos išlaidos iš dalies padengiamos Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nustatyta tvarka. Atlyginama 50 procentų šalto vandens pašildymo ir patalpų šildymo (šildymo sezono metu) išlaidų. Taigi šios įstaigos gyventojai apmoka tik pusę šilumos energijos išlaidų.

22. Buvusios SSRS teritorijos kalinimo ir tremties vietovėse veikiančioms lietuvių bendruomenėms, tremtinių organizacijoms finansinė parama teikiama rengiant suvažiavimus, konferencijas, kitas priemones ir renginius, kurių tikslas – skleisti informaciją neteisėtai represuotiems asmenims klausimais, susijusiais su grįžimu gyventi į Lietuvą ir vykdoma socialine integracija.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

23. Grįžtantys asmenys, persikėlę nuolat gyventi į Lietuvą, turi teisę naudotis socialinėmis garantijomis, numatytomis Lietuvos Respublikos įstatymuose ir kituose teisės aktuose.

24. Teisę į pensinį aprūpinimą grįžtantys asmenys įgyja po to, kai persikelia nuolat gyventi į Lietuvą. Pagal Lietuvos Respublikos valstybinių pensijų įstatymą (Žin., 1994, Nr. 101-2018) politiniams kaliniams ir tremtiniais, pripažintiems nedarbingais ar iš dalies darbingais, netekusiais 60 procentų ir daugiau darbingumo (iki 2005 m. liepos 1 d. – I ar II grupės invalidais) arba sukačiusiems senatvės pensijos amžių, nustatytą tvarka skiriamos atitinkamo dydžio nukentėjusiųjų asmenų valstybinės pensijos.

Politiniams kaliniams ir tremtiniais, išbuvusiems kalėjimuose ir tremtyje buvusios SSRS Tolimosios Šiaurės rajonuose ir jiems prilygintose vietovėse ne mažiau kaip 15 kalendorinių metų, skiriamos valstybinių pensijų bazės dydžio nukentėjusių asmenų valstybinės pensijos, likus 5 metams iki senatvės.

Punkto pakeitimai:

Nr. [997](#), 2005-09-13, Žin., 2005, Nr. 112-4086 (2005-09-17), i. k. 1051100NUTA00000997

25. Lietuvos Respublikos transporto lengvatų įstatyme (Žin., 2000, Nr. 32-890) politiniams kaliniams ir tremtiniais numatyta teisė įgyti su 50 procentų nuolaida vienkartinį važiavimo tolumojo reguliaraus susisiekimo autobusais, keleiviniais traukiniais bilietus, taip pat vienkartinį arba terminuotus vardinius važiavimo vietinio (miesto ir priemiestinio) reguliaraus susisiekimo autobusais ir troleibusais, reguliaraus susisiekimo laivais ir keltais bilietus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

26. Nemažai grįžtančių asmenų yra darbingo amžiaus. Asmenų užimtumo teises ir garantijas reglamentuoja Lietuvos Respublikos bedarbių rėmimo įstatymas (Žin., 1991, Nr. 2-25) ir kiti teisės aktai. Grįžtantiems politiniams kaliniams ir tremtiniais, be kitiems gyventojams taikomų užimtumo garantijų, numatytos lengvatinės išlygos. Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos 1990 m. gruodžio 13 d. nutarimo Nr. I-865 „Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų užimtumo įstatymo įsigaliojimo“ (Žin., 1991, Nr. 2-26) 2 punkte nustatyta, kad tremtiniais ir jų šeimų nariams, reabilituotiems buvusiems politiniams kaliniams, grįžusiems į Lietuvos Respubliką nuolatos gyventi po šio įstatymo įsigaliojimo, atitinkamos bedarbio pašalpos ir stipendijos perkvalifikuojant mokamos nepriklausomai nuo ankstesniojo darbo pagal samdos sutartį trukmės. Pageidaujantieji grįžtantys asmenys siunčiami mokytis profesijos (su profesine terminologija supažindinami lietuvių kalba), atitinkančios vietos darbo rinkos poreikius, jiems nustatytą tvarka skiriama mokymosi pašalpa. Prireikus numatyta rengti iš Užimtumo fondo finansuojamas užimtumo programas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [997](#), 2005-09-13, Žin., 2005, Nr. 112-4086 (2005-09-17), i. k. 1051100NUTA00000997

27. Grįžtantys pensinio amžiaus asmenys, kurie dėl senatvės, negalės ar tam tikrų socialinių aplinkybių negali savimi pasirūpinti, turi pirmenybę apsigyventi Vilniaus apskrities globos namuose „Tremtinių namai“, veikiančiuose nuo 1997 metų. Tai specialios paskirties stacionari socialinės globos įstaiga, skirta gyventi neteisėtai represuotiems pensinio amžiaus Lietuvos Respublikos piliečiams (politiniams kaliniams, tremtiniais, rezistencijos dalyviams). Grįžtantys asmenys, kuriems reikia nuolatinės globos ar rūpybos, dėl apgyvendinimo nustatytą tvarka taip pat turi teisę kreiptis ir į kitas savivaldybių ar apskričių socialinės globos įstaigas.

28. Valstybės paramos lėšų 2002-2007 metais grįžtantiems asmenims apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, persikelti ir jų socialinės integracijos priemonėms vykdyti poreikis pateikiamas lentelėje:

Priemonės pavadinimas	Lėšų poreikis (tūkst. litų)	Atsakingi vykdytojai
-----------------------	-----------------------------	----------------------

	iš viso	2002 metai	2003 metai	2004 metai	2005 metai	2006 metai	2007 metai	
Iš viso	69035	4535	10500	11500	13500	14500	14500	
iš jų:								
1. Apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, iš viso	60000	3000	9000	10000	12000	13000	13000	savivaldybės, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija
iš jų:								
1.1. Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšos	27500	1500	1000	2000	7000	8000	8000	
1.2. Europos Tarybos vystymo banko paskola	32500	1500	8000	8000	5000	5000	5000	
2. Persikelti ir socialinės integracijos priemonėms vykdyti	9035	1535	1500	1500	1500	1500	1500	Socialinės apsaugos ir darbo ministerija

Lėšų poreikis tikslinamas kasmet, tvirtinant atitinkamų metų Lietuvos Respublikos valstybės biudžetą ir Valstybės investicijų programą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

29. Šios programos įgyvendinimą organizuoja ir koordinuoja Socialinės apsaugos ir darbo ministerija ir Komisija.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

30. Valstybės paramą grįžtantiems asmenims persikelti ir jų socialinei integracijai vykdyti įgyvendina Socialinės apsaugos ir darbo ministerija pagal ministerijos nustatytą socialinės paramos teikimo grįžtantiems asmenims tvarką, nurodytą šios programos 13 punkte.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

31. Valstybės paramą grįžtantiems asmenims apsirūpinti būstu – nuomoti savivaldybių gyvenamąsias patalpas įgyvendina savivaldybės Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais skiriamomis Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ir Europos Tarybos vystymo banko paskolos lėšomis.

32. Valstybės parama grįžtantiems asmenims apsirūpinti būstu – nuomoti savivaldybių gyvenamąsias patalpas teikiama iki 2007 m. gruodžio 31 dienos.

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
2002 m. kovo 5 d. nutarimu Nr. 320

GYVENAMŲJŲ PATALPŲ SUTEIKIMO NUOMOS PAGRINDAIS GRĮŽTANTIEMS Į LIETUVĄ NUOLAT GYVENTI POLITINIAMS KALINIAMS IR TREMTINIAMS BEI JŲ ŠEIMŲ NARIAMS TVARKOS APRAŠAS

Pakeistas priedo pavadinimas:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šis Aprašas reglamentuoja savivaldybių gyvenamųjų patalpų suteikimą nuomos pagrindais grįžtantiems nuolat gyventi į Lietuvą politiniams kaliniams ir tremtiniais bei jų šeimų nariams.

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

2. Teisę į valstybės paramą apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindais turi Lietuvos Respublikos piliečiai ir asmenys, išsaugoję teisę į Lietuvos Respublikos pilietybę, su savo šeimos nariais grįžtantys ar grįžę po 1990 m. kovo 11 d. nuolat gyventi į Lietuvą iš buvusios SSRS teritorijos (toliau vadinama – grįžtantys asmenys):

2.1. politiniai kaliniai ir tremtiniai, kurie pagal Lietuvos Respublikos asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atkūrimo įstatymą (Žin., 1990, Nr. 14-386; 1998, Nr. 28-729) paskelbti nekaltais Lietuvos Respublikai ir kuriems atkuriamos visos jų pilietinės teisės;

2.2. asmenų, nurodytų 2.1 punkte, vaikai, kuriems pagal Lietuvos Respublikos asmenų, nukentėjusių nuo 1939–1990 metų okupacijų, teisinio statuso įstatymą (Žin., 1997, Nr. 66-1609, 2007, Nr. 81-3310) yra pripažintas nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinis statusas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1215](#), 2007-11-13, Žin., 2007, Nr. 120-4897 (2007-11-22), i. k. 1071100NUTA00001215

3. Grįžtančio asmens šeimos nariai yra kartu gyvenantys jo tėvai, sutuoktinis, jų vaikai (įvaikiai) iki 18 metų, taip pat vyresni kaip 18 metų – viengungiai, jeigu jie yra mokymo įstaigų dieninių skyrių moksleiviai ir studentai.

4. Jeigu grįžtančio asmens atskirai gyvenantys tėvai, turintys teisę į valstybės paramą apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindais, atitinkamai savivaldybei raštu pareiškia norą persikelti kartu, jie taip pat yra laikomi grįžtančio asmens šeimos nariais.

5. Grįžtantis asmuo dėl valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindais turi teisę kreiptis į pasirinktą savivaldybę, kurios administruojamoje teritorijoje norėtų apsigyventi, jeigu jis ir jo šeimos nariai nuosavybės teise neturi gyvenamojo ploto Lietuvos Respublikos teritorijoje.

II. DOKUMENTŲ PATEIKIMAS SAVIVALDYBĖMS

6. Kad būtų įrašytas į pasirinktos savivaldybės grįžtančių asmenų, pageidaujančių nuomos pagrindais apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis, sąrašą (toliau vadinama – grįžtančių asmenų sąrašas), grįžtantis asmuo savivaldybei turi pateikti prašymą ir:

6.1. politiniai kaliniai ir tremtiniai – Lietuvos Respublikos teisėsaugos institucijų išduotą dokumentą (reabilitacijos pažymėjimą), patvirtinantį jų teisių atkūrimą; politinių kalinių ir tremtinių vaikai – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro išduotą nuo okupacijų nukentėjusio asmens – tremtinio teisinio statuso pažymėjimą, Lietuvos Respublikos teisėsaugos

institucijų vienam iš jo tėvų išduotą reabilitacijos pažymėjimą ir giminystės ryšį įrodančius dokumentus;

6.2. kompetentingos įstaigos pagal faktinę gyvenamąją vietą išduotą pažymą apie šeimos sudėtį;

6.3. grįžtančio asmens visų šeimos narių, kurie ketina persikelti nuolat gyventi į Lietuvą, asmens dokumentų nuorašus.

7. Dokumentus, nurodytus 6 punkte, pasirinktai savivaldybei šeimos susitarimu iki 2009 m. gruodžio 31 d. pateikia vienas grįžtančio asmens šeimos narys, turintis teisę į valstybės paramą apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nuomos pagrindais .

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, *Žin.*, 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Nr. [1215](#), 2007-11-13, *Žin.*, 2007, Nr. 120-4897 (2007-11-22), i. k. 1071100NUTA00001215

III. GRĮŽTANČIŲ ASMENŲ SĄRAŠAI

8. Grįžtančių asmenų sąrašus savivaldybių institucijos sudaro, tvirtina ir tikslina vadovaudamosi Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymu (*Žin.*, 1992, Nr. 14-378; 2002, Nr. 116-5188), šiuo Aprašu ir kitais teisės aktais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, *Žin.*, 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Nr. [104](#), 2006-01-31, *Žin.*, 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

9. Prašymas aprūpinti butu įregistruojamas vienoje savivaldybėje. Grįžtantis asmuo, dėl valstybės paramos apsirūpinti gyvenamosiomis patalpomis nusprendęs kreiptis į kitą savivaldybę, privalo raštu kreiptis į savivaldybę, kurioje įregistruotas, su prašymu išbraukti jį iš grįžtančių asmenų sąrašo. Grįžtančio asmens, kuris pakartotinai kreipiasi į kitą savivaldybę dėl aprūpinimo būstu, prašymas įregistruojamas pagal prašymo padavimo kitai savivaldybei datą.

10. Jeigu į kitą savivaldybę dėl valstybės paramos apsirūpinti nuomos pagrindais gyvenamosiomis patalpomis kreipiasi grįžtantis asmuo, gyvenantis grįžtančių tremtinių laikino apgyvendinimo punkte, jis su šeima išsikelia iš užimamų patalpų, nutraukęs laikinos nuomos sutartį, per mėnesį nuo savivaldybės institucijos sprendimo dėl įrašymo į grįžtančių asmenų sąrašą priėmimo.

IV. GYVENAMŲJŲ PATALPŲ ĮGIJIMAS, PASKYRIMAS IR NUOMOS SUTARTIES SUDARYMAS

11. Lietuvos Respublikos Seimui patvirtinus atitinkamų metų Valstybės investicijų programą (pagal investavimo sritis) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei nutarimu paskirsčius Valstybės investicijų programoje numatytas kapitalo investicijas pagal asignavimų valdytojus ir investicijų projektus, savivaldybių institucijos:

11.1. laikydamosi Žemės, esamų pastatų ar kitų nekilnojamųjų daiktų pirkimų arba nuomos ar teisių į šiuos daiktus įsigijimų tvarkos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. birželio 25 d. nutarimu Nr. 841 (*Žin.*, 2003, Nr. 64-2899; 2004, Nr. 32-1016), įgyja gyvenamąsias patalpas. Įgyjamos gyvenamosios patalpos, skirtos nuomoti grįžtantiems asmenims, turi būti atskiri butai, kurių naudingasis plotas turi atitikti Lietuvos Respublikos valstybės paramos būstui įsigyti ar išsinuomoti bei daugiabučiams namams modernizuoti įstatymo 9 straipsnyje nurodytus dydžius, o gyvenamosios sąlygos – atitikti techninius ir higienos reikalavimus. Įgyjamų gyvenamųjų patalpų 1 kv. metro naudingojo ploto didžiausia skaičiuojamoji pirkimo ar statybos kaina neturi viršyti dydžių, kuriuos kasmet nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

11.2. registruotu laišku ar telegrama praneša grįžtantiems asmenims apie numatomas jiems nuomoti gyvenamąsias patalpas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

12. Jeigu per mėnesį nuo pranešimo išsiuntimo grįžtantis asmuo nepateikia rašytinio apsisprendimo, siunčiamas dar vienas pranešimas. Jeigu grįžtantis asmuo neatsiliepia per mėnesį nuo antrojo pranešimo išsiuntimo, savivaldybė apie numatomas nuomoti gyvenamąsias patalpas tokia pat tvarka informuoja kitą sąraše įrašytą asmenį, neišbraukdama iš jo pirmojo.

13. Savivaldybės, prieš priimdamos sprendimą nuomoti grįžtančio asmens šeimai gyvenamąsias patalpas:

13.1. patikrina, ar grįžtančiam asmeniui ir visiems jo šeimos nariams, kurie persikelia kartu, nuo 1990 metų nepriklausė nuosavybės teise nekilnojamasis turtas (gyvenamasis namas, jo dalis, butas), įregistruotas Nekilnojamojo turto registro centriniame duomenų banke, nebuvo suteiktas kreditas lengvatinėmis sąlygomis gyvenamajam namui ar butui pasistatyti arba nusipirkti;

13.2. patikslina grįžtančio asmens šeimos sudėtį, kad nustatytų numatomo išnuomoti buto plotą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

13.3. teikia grįžtančių asmenų sąrašo projektą Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, kuri patikrina, ar sąraše esantys asmenys nėra įregistruoti kitų savivaldybių sąrašuose, ar anksčiau jiems nebuvo išnuomos gyvenamosios patalpos. Ministerija savivaldybei išvadą pateikia per 10 darbo dienų.

Papildyta punktu:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

14. Paaiškėjus, kad grįžtančiam asmeniui ar jo šeimos nariui priklausė gyvenamasis plotas ar buvo skirta parama gyvenamajam plotui įgyti, priimamas sprendimas išbraukti jį iš grįžtančių asmenų sąrašo.

15. Savivaldybės institucija sprendimą nuomoti gyvenamąsias patalpas priima atsižvelgdama į patikslintą grįžtančio asmens šeimos narių skaičių.

Paaiškėjus, kad asmuo, kurio vardu šeima įregistruota savivaldybės sąraše būstui gauti, mirė po to, kai su šeima grįžo į Lietuvą, priimamas sprendimas nustatytą tvarką nuomoti gyvenamąsias patalpas jo šeimos nariui.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

16. Gyvenamųjų patalpų nuomos sutartis su grįžtančiu asmeniu sudaroma remiantis savivaldybės institucijos sprendimu jas nuomoti, jeigu jis su visais šeimos nariais, kuriems buvo numatyta išnuomoti gyvenamąsias patalpas, atvyko gyventi į Lietuvą.

Jeigu grįžtantis asmuo, kuriam išnuomos gyvenamosios patalpos, mirė arba nuomos sutartis nutrūko dėl kitų priežasčių, o kitų šeimos narių nėra, gyvenamosios patalpos išnuomojamos eilės tvarka pagal grįžtančių asmenų sąrašą.

Punkto pakeitimai:

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

17. Prašymai įrašyti į grįžtančių asmenų sąrašus su reikiama dokumentais priimami iki 2009 m. gruodžio 31 dienos.

Punkto pakeitimai:

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Nr. [1215](#), 2007-11-13, Žin., 2007, Nr. 120-4897 (2007-11-22), i. k. 1071100NUTA00001215

18. Savivaldybių institucijos kasmet iki:

18.1. sausio 15 d. – patvirtina patikslintus grįžtančių asmenų sąrašus;

18.2. vasario 1 d. – pateikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai ataskaitas, kiek praėjusiais metais grįžtantiems asmenims išnuomota butų, koks jų plotas, kaip panaudotos lėšos, skirtos grįžtančių asmenų butams įgyti, taip pat nustatytą tvarka patvirtintus grįžtančių asmenų sąrašus.

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [207](#), 2004-02-23, Žin., 2004, Nr. 30-993 (2004-02-26), i. k. 1041100NUTA00000207

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [997](#), 2005-09-13, Žin., 2005, Nr. 112-4086 (2005-09-17), i. k. 1051100NUTA00000997

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [104](#), 2006-01-31, Žin., 2006, Nr. 14-487 (2006-02-04), i. k. 1061100NUTA00000104

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos patvirtinimo" pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1215](#), 2007-11-13, Žin., 2007, Nr. 120-4897 (2007-11-22), i. k. 1071100NUTA00001215

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 5 d. nutarimo Nr. 320 "Dėl Politinių kalinių ir tremtinių bei jų šeimų narių sugrįžimo į Lietuvą 2002-2007 metų programos ir Gyvenamųjų patalpų suteikimo nuomos pagrindais grįžtantiems į Lietuvą nuolat gyventi politiniams kaliniams ir tremtiniams bei jų šeimų nariams tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo